

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-15

Vår referens

Annika Arkenheim

Utredare

annika.arkenheim@malmo.se

Modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter; nu fråga om remiss

STK-2023-1554

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett stadskontoret i uppdrag att, i samråd med tekniska nämnden och Parkeringsövervakning i Malmö AB, ta fram förslag till modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter, (STK-2023-625).

Stadskontoret presenterar i aktuellt ärende förslag till modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter. Förslaget har tagits fram, i samråd med fastighets- och gatukontoret och Stadshus AB.

Förslaget är att tekniska nämnden får ansvar för den operativa ledningen av de kommunala ordningsvakterna, i enlighet med vad som beskrivs i framtaget koncept för kommunala ordningsvakter. I det ingår att fortsatt utveckla det löpande arbetet med kommunala ordningsvakter.

Kommunstyrelsen föreslås fortsatt ansvara för det stadsövergripande ramavtalet och för tillståndsansökan hos polisen gällande kommunala ordningsvakter.

Kommunstyrelsen föreslås också behålla ansvaret för vidareutveckling av det övergripande konceptet för kommunala ordningsvakter, i samråd med tekniska nämnden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att, utan eget ställningstagande, skicka Modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter på remiss till tekniska nämnden med svarstid senast den 28 januari 2025.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250120 Modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter; nu fråga om remiss
- Koncept kommunala ordningsvakter
- Beslut §271 KS 231018 med reservation (M), (SD), (C) och (V) Utvärdering gällande kommunala ordningsvakter

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-01-20

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-02-03

Kommunstyrelsen 2025-02-05

Kommunfullmäktige 2025-02-27

Beslutet skickas till

Tekniska nämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick 2020 i uppdrag att i samverkan med Polisområde Malmö utreda och föreslå lämplig organisation för kommunala ordningsvakter (STK-2019-1411).

Kommunstyrelsen fick även i uppdrag att tillsammans med Polisområde Malmö och andra samverkansaktörer utreda och komma med förslag till organisering av en gemensam samverkansarena avseende trygghetsskapande insatser utifrån en samlad lägesbild. Vidare fick kommunstyrelsen i uppdrag att ansöka om förordnande av ordningsvakt enligt Lag om ordningsvakt (LOV) för den tjänstgöring som Polisområde Malmö finner lämpligt.

En utvärdering gjordes av arbetet med kommunala ordningsvakter och organisering av gemensam samverkansarena, (STK-2023-625). Utvärderingen visade att de kommunala ordningsvakternas brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete på Möllevången i många avseenden fungerar på ett bra sätt. Den visade också att kommunala ordningsvakters närvaro och arbetsmetoder på Möllevångstorget gynnar samverkan med aktörer i området och bidrar till att öka tryggheten i området, inte minst som en effektiv resurs för polismyndigheten.

Kommunstyrelsen gav stadskontoret i uppdrag att fortsätta arbetet med kommunala ordningsvakter enligt framtaget koncept, samt att utöka bevakningsområdet att omfatta Folkets park, Södervärn, Möllevången samt Rådmansvången, (STK-2023-625). Vidare gavs stadskontoret i uppdrag att, i samråd med tekniska nämnden och Parkeringsövervakning Malmö AB, att ta fram förslag till modell för finansiering och

ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter. Kommunstyrelsen gav också stadskontoret fortsatt ansvar för samverkansarenan Möllan, i väntan på beslut om annan organisering.

Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i Malmö stad

Malmö stads arbete kring trygghet och säkerhet innefattar områden som drog-, olycks- och brottsförebyggande arbete, intern säkerhet, försäkringar, krisstöd och krisberedskap. Målet är att skapa förutsättningar för en tryggare stad genom att koordinera mycket av det som redan görs i Malmö. Men också arbeta för att initiativ till nya lösningar tas. Stadskontoret samordnar uppdragen med brotts-, drog- och olycksprevention.

Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Utifrån lägesbilden ska kommunen sedan ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunen ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Trygghets- och säkerhetsarbetet i Malmö stad bedrivs med utgångspunkt i olika preventionsnivåer. Det innebär att insatser görs på främjande nivå för att stärka skyddsfaktorer, på förebyggande nivå för att förhindra att ett oönskat beteende eller en oönskad händelse utvecklas eller förvärras samt i akuta situationer när något redan har inträffat.

Situationellt brottsförebyggande arbete handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås.

Trygghet är en upplevelse som bygger på flera faktorer. Risken att utsättas för brott är en bidragande faktor, men också andra förhållanden som överblicken av den fysiska miljön, belysning och närvaro av trygghetsskapande aktörer har betydelse.

Lag (2023:421) om ordningsvakter

Den 1 januari 2024 trädde en ny lag och förordning om ordningsvakter i kraft. Ordningsvakter får ett utökat uppdrag och vissa nya befogenheter. En ny tillståndsprocess för att använda ordningsvakter infördes och även en förlängd ordningsvaktsutbildning.

Den nya lagen gör det möjligt att använda ordningsvakter på fler platser och till fler syften. Genom den nya lagen får ordningsvakter användas som ett komplement till Polismyndigheten för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. Ett förordnande kommer att gälla i högst fem år, i stället för högst tre år enligt den tidigare lagen.

Ett beslut om tillstånd ska avse en viss plats, ett visst område eller en viss verksamhet. Mellan den 1 januari 2024 och den 31 december 2025 kan det finnas giltiga tillståndsområden enligt både den nya och gamla lagen om ordningsvakter (LOV). De så kallade LOV 3-områdena enligt den gamla lagen kommer successivt att upphöra. Från och med 2026 kommer det inte finnas några godkända LOV 3-områden kvar.

Ordningsvaktens uppgift är att medverka till att upprätthålla allmän ordning. En polis är ordningsvaktens förman. Ordningsvakten är skyldig att lyda order som en polis meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att ordern inte ingår i tjänsten som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning.

Kommunala ordningsvakter

En ordningsvakts uppdrag är att komplettera polisens verksamhet. Gruppen av ordningsvakter som tilldelas att tjänstgöra inom projektet går under benämningen kommunala ordningsvakter för att särskilja dem från andra ordningsvakter. I Lag om ordningsvakt finns dock bara benämningen ordningsvakt.

Behovet av personer med uppgift att bistå Polismyndigheten i arbetet med att upprätthålla allmän ordning, säkerhet och främja trygghet har ökat och ordningsvakter finns nu på fler platser än tidigare. Ordningsvakter kan, genom sin närvaro på platser där allmänheten vistas, bidra till att upptäcktsrisken för brott ökar och således utföra brottsförebyggande insatser och även främja trygghet.

De kommunala ordningsvakternas uppgift är att skapa trygghet genom synlighet, kontaktskapande dialog och förebyggande insatser. De arbetar uppsökande och kontaktskapande för att därigenom kunna skapa goda relationer med ungdomar, näringsidkare, bostadsbolag och andra aktörer som befinner sig inom området. Ordningsvakterna ska också kunna ingripa när ordningsvakternas polisiära befogenheter behövs vid ordningsstörningar. De kan också ses som en resurs för Polismyndigheten vid särskilda händelser i området, såsom vid olyckor eller grövre brott. De kan då hjälpa till med utrymning, avspärrning med mera.

Syftet med ordningsvakter inom berört område är att verka för att området är tryggt och säkert för boende, besökare och företagare samt att minska riskerna för olyckor, brott och skadegörelse i staden. Det ska även öka förmågan till samverkan inom staden men också med andra berörda myndigheter.

Alla ordningsvakter som arbetar på uppdrag av Malmö stad inom ramarna för insatsen är särskilt utvalda samt utbildas i vad arbetet grundar sig på och kommer ingå i en arbetsgrupp där omvärldsbevakning och kunskapsöverföring är uttalade delar av arbetet. Samtliga ordningsvakter kommer att säkerhetsprövas. Utbildningarna syftar till

att stärka ordningsvakterna i sitt uppdrag som ordningsvakt inom berörda tillståndsområde i Malmö stad.

Innehållet anpassas efter ordningsvakternas vardag och fokus ligger på bemötandefrågor, konflikthantering och relationsskapande. Ett flertal utbildningar kommer ske i stadens regi där ordningsvakterna utbildas av de verksamheter som är aktuella att ha kunskap om. Utöver det tillkommer utbildningar från Polisen samt beroendevården där många operativa och taktiska frågor behandlas.

Arbetsätt och synlighet

För att garantera synlighet och närvaro som har inverkan på trygghetskänslan finns det en plan för hur patrulleringen ska ske inom området. Bemanningen görs utifrån gällande lägesbild. Varje vecka inför helgen ska utsättning ske tillsammans med polis i vaktlokalen. Där avhandlas tidigare händelser och den aktuella lokala lägesbilden. Arbetspassen inför helgen planeras särskilt.

Under hela tjänstgöringstiden ska de kommunala ordningsvakterna vara engagerade och ha som mål att arbeta med vänlighet och servicekänsla. De ska kontinuerligt bedöma var på området som de gör mest nytta och har störst synlighet. Eventuella ingripande ska ske med respekt för personen de ingriper mot och genomföras så varsamt som möjligt, även om personen gör motstånd.

Det ska finnas en arbetsledare i tjänst för de kommunala ordningsvakterna. Arbetsledaren har det övergripande ansvaret för att leda och fördela de kommunala ordningsvakterna efter de behov som uppstår inom tillståndsområdet. Arbetsledaren ska stödja de kommunala ordningsvakterna i deras dagliga arbete och ska verka för ett gott samarbete med andra aktörer som arbetare brottsförebyggande och trygghetsskapande inom det berörda området.

De kommunala ordningsvakterna ska utgå från en vaktlokal inom ansökt tillståndsområde. Det är viktigt att ha lokal förankring och därigenom god kunskap om hur området ser ut och fungerar för att kunna göra insatser som får effekt.

Stadskontoret har tagit fram en kommunikationsplan som stöd för att de kommunala ordningsvakterna ska kunna förmedla en positiv bild av Malmö stads brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Koncept för kommunala ordningsvakter beskrivs mer ingående i bilaga Koncept kommunala ordningsvakter.

Kommunövergripande avtal

Kommunstyrelsen ansvarar för upphandling och uppföljning av det kommunövergripande ramavtalet gällande kommunala ordningsvakter. Staden har även

andra avtal gällande bevakning i staden, som inte ska förväxlas med detta avtal. För närvarande används kommunala ordningsvakter på området Möllevångstorget med omgivande gator. Avtalet är utformat så att det även ska kunna användas på flera platser i staden.

För att använda kommunala ordningsvakter som en brottförebyggande åtgärd i det offentliga rummet och kunna avropa från avtalet krävs att en kartläggning och analys av problembilden i det aktuella området är gjord. Samverkan ska ske med stadskontoret och med polisen vid kartläggning och analysarbete. Ansökan om tillstånd för ordningsvakter ska göras hos polisen i enlighet med Lag (2023:421) om ordningsvakter. Tillståndsansökan ska göras av stadskontoret.

Upphandling av nytt avtal gällande ordningsvakter pågår och beräknas inom kort.

Förslag till ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter

Förslag till operativ organisationstillhörighet för de kommunala ordningsvakterna har tagits fram i dialog med fastighets- och gatukontoret och Stadshus AB.

Ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter innebär ansvar för den dagliga planeringen och förvaltningen av de kommunala ordningsvakterna och vaktlokalen. Operativa utsättningar ska ske i samråd med polis och andra uppsökande verksamheter inom tillståndsområdet inför helger och större planerade evenemang. Ledningen av det operativa arbetet innebär även att samordna den löpande utbildningen av de kommunala ordningsvakterna. Ansvar för hyresavtal och underhåll av vaktlokalen ingår också i det operativa arbetet.

I tidigare utredningar om kommunala ordningsvakter som en effektiv resurs för polisen har vissa kriterier varit viktiga och avgörande vid förslag på organisatorisk tillhörighet. Exempelvis att verksamheten bedrivs även efter klockan 17.00 vardagar samt helger, är av uppsökande karaktär, att verksamheten är mobil och i viss mån redan bedriver en likartad verksamhet.

Tekniska nämnden föreslås få ansvar för ledningen av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter. Fastighets- och gatukontoret äger, utvecklar och förvaltar stadens mark på uppdrag av tekniska nämnden. Förvaltningen har också som uppdrag att utveckla Malmö genom att förvalta, förnya, upplåta, reglera och aktivera stadens rum. De har därför redan kunskap om användandet av traditionella ordningsvakter i det offentliga rummet. Överlämning föreslås ske innan sommaren, i samband med att det nya avtalet börjar gälla. Överlämning sker i dialog mellan fastighets- och gatukontoret och stadskontoret.

Tekniska nämnden föreslås ta över hyresavtalet för vaktlokalen vid Möllevångstorget.

I dialogerna om förslag till operativ samhörighet har hänsyn tagits till ärendet om utredningsdirektiv gällande helhetsansvaret för parkeringsövervakning.

Stadskontoret har vid en samlad bedömning av tidigare ärenden i ämnet, utredning till följd av köp/sälj-uppdraget från kommunfullmäktige, och dess fortsatta hantering, samt nuvarande behov och lämpligaste placering av ansvaret för denna verksamhet kommit fram till den lösning som föreslås här i tjänsteskrivelsen.

Förslag till finansiering av kommunala ordningsvakter

Kostnaderna består av upphandlat avtal gällande kommunala ordningsvakter samt av hyra för vaktlokalen vid Möllevångstorget. Lokalen delas även av Parkeringsövervakning i Malmö AB, vilket regleras i ett hyresavtal med stadskontoret. Även Samverkan Möllan har sin hemvist i lokalen. Det finns samverkansvinster med att dessa verksamheter delar lokal med varandra.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 är 7,5 miljoner kronor avsatta för finansiering av kommunala ordningsvakter.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret anser att kommunala ordningsvakter kan utgöra ett av flera verktyg i stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Kommunstyrelsen har idag det övergripande ansvaret för det befintliga avtalet med kommunala ordningsvakter och stadskontoret har kontinuerligt haft avtalsuppföljningar.

Förslaget är att tekniska nämnden får ansvar för den operativa ledningen av de kommunala ordningsvakterna, i enlighet med vad som beskrivs i framtaget koncept för kommunala ordningsvakter. I detta ingår att fortsatt utveckla det löpande arbetet med kommunala ordningsvakter.

Stadskontoret föreslår att kommunstyrelsen fortsatt ansvarar för det stadsövergripande ramavtalet samt för tillståndsansökan hos polisen gällande kommunala ordningsvakter. I detta ingår även ansvaret för vidareutveckling av det övergripande konceptet för kommunala ordningsvakter, i samråd med tekniska nämnden.

Tekniska nämndens föreslås ansvara, genom fastighets- och gatukontoret, för den dagliga planeringen och förvaltningen av de kommunala ordningsvakterna och vaktlokalen. Fastighets- och gatukontoret ska tillse att det sker operativa utsättningar i samråd med polis och andra uppsökande verksamheter inom tillståndsområdet inför helger och större planerade evenemang. Fastighets- och gatukontoret ska även samordna den löpande utbildningen av de kommunala ordningsvakterna.

Tekniska nämnden föreslås ta över hyresavtalet för vaktlokalen vid Möllevångstorget.

Stadskontorets förslag är att skicka Modell för finansiering och ledning av det operativa arbetet med kommunala ordningsvakter på remiss till tekniska nämnden.

Ansvariga

Per-Erik Ebbeståhl Avdelningschef

Agnes Wemme Nämndsekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör